

ዳኞች፡- ተሻገር ገ/ስላሴ

አልማው ወሌ

ዓሊ መሐመድ

ነጋ ዱፍሳ

አዳነ ንጉሴ

አመልካች፡- አቶ ያሬድ ሲሳይ ከጠበቃ ግሩም አየለ ጋር ቀረቡ

ተጠሪ፡- አልግሪን አግሮ ኢንዱስትሪ ኃ/የተ/የግል ማህበር

ጠበቃ ወቤ ንዳ ቀረቡ

መዝገቡ ያደረው ለውሳኔ ሲሆን ተመርምሮ የሚከተለው ፍርድ ተሰጥቷል፡፡

ፍ ር ድ

ጉዳዩ የማህበር ይፍረስልኝ ክርክርን የሚመለከት ሲሆን ጉዳዩን በመጀመሪያ የተመለከተው የፌ/የመጀ/ደረጃ ፍርድ ቤት አመልካች ባቀረበው ክስ ላይ የግራ ቀኙን ክርክር በመስማት ማህበሩ የሚፈርስበት በቂና ትክክለኛ ምክንያት የሌለ በመሆኑ የቀረበውን ክስ ወድቅ በማድረግ ውሳኔ መስጠቱ እና የፌ/ከፍተኛ ፍርድ ቤትም ይህንኑ ውሳኔ በማጽናቱ የተፈጸመው መሠረታዊ የህግ ስህተት እንዲታረምልኝ በማለት አመልካች በማመልከቱ የቀረበ ነው፡፡

አመልካች ሐምሌ 11 ቀን 2003 ዓ.ም በተጻፈ ባቀረበው አቤቱታ ተፈጸመ ያለውን መሠረታዊ የህግ ስህተት በማንሳት የተከራከረ ሲሆን ፍሬ ሃሳቡ፡- የበታች ፍርድ ቤቶች ማህበሩ አይፈርስም ወደ ሚሊው ድምዳሜ የደረሱት ኃ/የተ/የግል ማህበር የተቀመጠውን የማፍረሻ ምክንያት ሳይሆን ስለማህበሮች በጠቅላላው የተመለከተውን በመሆኑ ፣ እንደዚህ ዓይነቱ ማህበር ፍጹም የሆነ መስማማት የሚጠይቅ ሁኖ እያለ እና አለመግባባቱ ፍርድ ቤት በደረሰበት ሁኔታ ብርቱ ጭቅጭቅ የለም በሚል መወሰኑ፣ የማህበሩ ስራ አስኪያጅ ማህበሩን በውክልና ማስተዳደራቸው እና በማህበሩ መተዳደሪያ ደንብ አንቀጽ 8.11 ስር 3ኛ ወገን ሊወከል የሚችለው በሁሉም ጉዳዮች ሳይሆን አስፈላጊ ሁኖ በታየ ጊዜ ብቻ በመሆኑ፣ ማህበሩ ጠቅላላ ጉባኤ ጠርቶ የማያውቅ፣ አዲት ተደርጎ የማያውቅ፣ ስራ አስኪያጅ ማህበሩን ሀብት ለግል ጥቅማቸው የሚያውሉት ሁኖ እያለ እና ጉዳዮችን በሽምግልና ታይቶ እልባት ማግኘት ባልቻለበት ሁኔታ ማህበሩ ሊፈርስ አይገባም በሚል ውሳኔ መስጠቱ አግባብነት የሌለው በመሆኑ ማህበሩ እንዲፈርስ፣ ስራ አስኪያጅ ደግሞ ለደረሰው ጉዳት ኃላፊነት አለባት እንዲባል እና ሂሳብ እንዲጣራ የሚል ነው፡፡

ጉዳዩ ያስቀርባል ተብሎ ተጠሪ መልስ እንዲሰጥበት ታዞ መስከረም 15 ቀን 2004 ዓ.ም በሰጠው መልስ አንድ ማህበር ሲፈርስ በቂና ህጋዊ ምክንያቶች ሊሟሉ የሚገባቸው ስለመሆኑ በጠቅላላውም ሆነ በልዩ የማህበራት ማፍረሻ የንግድ ህግ ድንጋጌዎች ስር ተመልክቶ እያለ ይህንን ባላሟላ መልኩ የቀረበው ክስ ተቀባይነት ማጣቱ በአግባቡ በመሆኑ፣ ማህበራት ደግሞ ከተቋቋሙበት ዓላማ አኳያ ያለበቁ ምክንያት የሚፈርሱበት አግባብ ባለመኖሩ፣ ድርጅቱም አመልካች እንደሚለው የክሰረ ሳይሆን ስራውን በአግባቡ እያከናወነ ያለ በመሆኑ፣ በድርጅቱ

ውስጥም ብርቱ ጭቅጭቅ አለ ለማለት የማይቻል በመሆኑ እና ስራውንም በአግባቡ እያከናወነ ያለ በመሆኑ የበታች ፍርድ ቤቶች ማህበሩ የሚፈርስበት ምክንያት የለም በማለት የሰጡት ውሳኔ በአግባቡ ነው በሚል ተከራክሯል። አመልካች የመልስ መልስ ቀርቧል።

በግራ ቀኙ መካከል የተደረገው የክርክር ሂደት ከላይ የተመለከተው ሲሆን ፍርድ ቤቱም የተነሱትን ክርክሮች ከተያዘው ጭብጥ እና አግባብነት ካላቸው ድንጋጌዎች ጋር በማገናዘብ መርምሯል። እንደመረመረውም ጉዳዩ ለዚህ የሰበር ሰሚ ችሎት ያስቀርባል ሲባል ተይዞ የነበረው ጭብጥ አከራካሪው ማህበር አይፈርስም የተባለበትን አግባብ ለመመርመር በሚል በመሆኑ ከዚህ ቀደም ሲል ተይዞ ከነበረው ጭብጥ አኳያ ታይቶ እልባት ማግኘት ያለበት ሁኖ ተገኝቷል።

በዚህ መሠረት ወደ ተያዘው ጉዳይ ስንመለስ አመልካች ማህበሩ እንዲፈርስ የጠየቀበት ምክንያት ስራ አስኪያጁ ከባንክ ቤት ለማህበሩ ስራ መበደር ያለባትን ገንዘብ ያህል ያልተበደረች ስለመሆኑ፣ የማህበሩን ገንዘብ ለግል ጥቅሟ አውላለች፣ ማህበሩም ኪሣራ ላይ ስለመሆኑ ማህበሩን በውክልና ማስተዳደሯ እና አለመግባባት ስለመፈጠሩ በማመልከት እንደሆነ መመልከት ይቻላል። ጉዳዩን የተመለከቱት የበታች ፍርድ ቤቶች ለማህበር መፍረስ ምክንያት ሁነው የቀረቡት ነጥቦች በማስረጃ አልተረጋገጡም፣ ብርቱ ጭቅጭቅ አለ ለማለት የማያስችሉ፣ ከስራ አስኪያጅ ጋር አለመግባባት በራሱ ብርቱ ጭቅጭቅ ተብሎ ማህበርን ሊያፈርስ የሚችል አይደለም በሚል እና የማህበሩን ስራ አስኪያጅነት በውክልና ማስተዳደርን በተመለከተም በማህበሩ መተዳደሪያ ደንብ አንቀጽ 8/1/ ስር የተፈቀደ በመሆኑ አልተቀበልነውም በሚል ውሳኔ ተሰጥቷል።

ከዚህ ሁሉ መረዳት የሚቻለው አመልካች ማህበሩ እንዲፈርስ ያቀረበውን ምክንያት በፍሬ ነገር ረገድ ያላስረዳ ስለመሆኑ ነው። የቀረቡት ምክንያቶች ደግሞ እስካልተረጋገጡ ድረስ ለማህበሩ ማፍረሻ ምክንያት ተደርገው የማይወሰዱ ስለመሆኑ መገንዘብ ይቻላል። አንድ ማህበር ሊፈርስ የሚችለው ደግሞ ከንግድ ህጉ አንቀጽ 217፣ 218 ፣ 511 እና 543 መመልከት እንደሚቻለው በድንጋጌዎች ስር የተመለከቱት በርካታ ምክንያቶች እንደተጠበቁ ሁነው በቂ እና ህጋዊ ምክንያት እንደዚሁም በአባላት መካከል ብርቱ ጭቅጭቅ መኖር ያለበት ስለመሆኑ ያመለክታል። በዚህ ጉዳይ ግን የቀረበው ብርቱ ጭቅጭቅ ስለመኖሩ መሠረት ያደረገ ክርክር ሲሆን ይህ ስለመኖሩ ደግሞ ያልተረጋገጠ ስለመሆኑ የበታች ፍርድ ቤቶች በፍሬ ነገር ረገድ ድምዳሜ ላይ ደርሰዋል። አመልካች ለማህበሩ ማፍረሻ ምክንያት ነው በማለት ያቀረበውን ነጥብ እስካላስረዳ ድረስ ደግሞ ማህበሩ የሚፈርስበት በቂ ምክንያት የለም ተብሎ መወሰዱ የሚነቀፍበት አግባብ የለም።

ሆኖም ግን አመልካች በማህበሩ የስራ አስኪያጅ አመራር ላይ የስራው በውክልና መተዳደርን ጨምሮ የተለያዩ ቅሬታዎች እንዳሉት ግልጽ ነው። አንድ የኃይል/የግል ማህበር ስራው በአግባቡ አልተመራም በሚልበት ወቅት ባለው የማህበሩ መተዳደሪያ ደንብ ወይም አግባብነት ባላቸው ህጎች እንዲስተካከል መጠየቅ የሚችል ስለመሆኑ ከኢ.ፌ.ዲ.ሪ ህገመንግስት አንቀጽ 37/1/ ስር ፍትሕ የማግኘት መብትን ከሚመለከተው ድንጋጌ መመልከት ይቻላል። የማህበሩ ስራ አስኪያጅ ማህበሩን በውክልና አስተዳድራላች ወይስ አላስተዳደረችም? ፣ አስተዳድራ ከሆነስ ከማህበሩ መተዳደሪያ ደንብ አኳያ እና ከሌሎች አግባብነት ካላቸው ህጎች ጋር ተገናዝቦ መፍትሔ የሚያገኝ ጉዳይ ሁኖ እያለ የበታች ፍርድ ቤቶች ከቀረበው የማህበር ይፍረስልኝ ጉዳይ ጋር በማያያዝ በመተዳደሪያ ደንቡ የተፈቀደ ነው በማለት ማለፍ ለተነሳው ክርክር አግባብነት ያለው ድምዳሜ

ባለመሆኑ እና የማህበሩ የስራ አመራር እንዲስተካከል ከሚቀርብ ጥያቄ ጋር ተያይዞ ሊታይ የሚችል ፤ አሁን ከተነሳው ክርክር ጋር የሚታይ ባለመሆኑ ተቀባይነት ያለው አካሄድ ሁኖ አልተገኘም በመሆኑም ይህም ጉዳይ አመልካች የማህበሩ የስራ አመራር አካሄድን በተመለከተ ጥያቄ ሲያቀርብ አብሮ ታይቶ እልባት ሊያገኝ ሚችል ነው ብለናል። ሆኖም በዚህ የማህበር ይፍረስልኝ የክርክር ነጥብ ላይ ማህበሩ የሚፈርስበት በቂ ምክንያት የለም ተብሎ ውሳኔ መሰጠቱ ከውጤት አኳያ በአግባቡ ነው ከሚባል በስተቀር የሚነቀፍበት አግባብ አላገኘንም።

ባጠቃላይ የበታች ፍርድ ቤቶች አከራካሪው ማህበር የሚፈርስበት በቂ ምክንያት አልቀረም በሚል አመልካች ያቀረበውን ክስ ወድቅ ማድረግ በአግባቡና የተፈጸመ መሠረታዊ የህግ ስህተት የለም ብለናል። በመሆኑም ቀጥሎ የተመለከተውን ውሳኔ ሰጥተናል።

ው ሳ ኔ

1. የፌ/ከፍተኛ ፍርድ ቤት በመዝ.ቁ. 110861 ሐምሌ 08 ቀን 2003 ዓ.ም በዋለው ችሎት እና የፌ/የመ/ደረጃ ፍርድ ቤት በመዝ/ቁ 173919 በቀን 30/9/2003 ዓ.ም በዋለው ችሎት የሰጡት ውሳኔ በፍ/ሥ/ሥ/ህግ ቁ 348/1/ መሠረት ጸንቷል።
2. አመልካች ያቀረበው ኃ/የተ/የግል ማህበር ይፍረስልኝ ክስ ወድቅ መደረጉ በአግባቡ ነው ብለናል። ይህ ውሳኔ አመልካች የማህበሩን የስራ አመራር ጉድለት በተመለከተ እንዲስተካከል በሚል ከመጠየቅ የሚከለክለው አይደለም።
3. በዚህ ችሎት ሐምሌ 27 ቀን 2003 ዓ.ም በዋለው ችሎት የተሰጠው የእግድ ትዕዛዝ ተነስቷል።
4. በዚህ ችሎት በግራ ቀኙ ለደረሰው ወጪና ኪሣራ የየራሳቸውን ይቻሉ ብለናል። መዝገቡ ተዘግቷል ፤ ወደ መዝገብ ቤት ይመለስ ብለናል።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት

ሃ/ዲ